

TURUN YLIOPISTO
Lääketieteellinen tiedekunta

PELTOLA JANI: CTE – huonosti tunnettu uhka

Syventävien opintojen kirjallinen työ, 14 s.
Terveysliikunta
Toukokuu 2017

CTE (chronic traumatic encephalopathy) on aiemmin dementia pugilistica -nimellä tunnettu oireyhtymä, joka aiheutuu kumulatiivisista päähän kohdistuneista iskuista. Prosessin käynnistymiseksi riittävät subkonkussiiviset iskut. Sen kuvasi ensimmäisenä Harrison Stanford Martland vuonna 1928. CTE:n patofysiologiaa ja laajempaa epidemiologiaa on alettu paremmin tuntea vasta viimeisten noin kymmenen vuoden aikana, jolloin se on myös noussut suuren yleisön tietoisuuteen varsinkin Yhdysvalloissa, jossa useilla ammattiurheilijoilla ja -sotilailla on ruumiinavauksessa todettu CTE. Toistaiseksi CTE:n varma diagnostiikka on mahdollista vain ruumiinavauksessa. Tulevaisuudessa lupaavia diagnostisia menetelmiä potilaan elinaikana ovat eri kuvantamistutkimukset ja verestä tai aivoselkäydinnesteestä mitattavat merkkiaineet.

Neuropatologisesti CTE:ssä havaittavat muutokset muistuttavat tietyiltä osin muita neurodegeneratiivisia sairauksia, varsinkin Alzheimerin tautia. Molemmissa aivoihin kertyy haitallisia aineita: beeta-amyloidia ja hyperfosforyloitua tauproteiinia. CTE:llä on kuitenkin omat erityispiirteensä. Taudinkuvassa esiintyy variaatiota. Eräät tutkijat ovat jakaneet CTE:n neuropsykiatriset oireet kahteen pääkategoriaan: toisessa oireet alkavat nuorempana, toisessa vanhempana. Neuropsykiatriset oireet painottuvat ensiksi mainitussa taudinkuvassa aluksi käytösoireisiin, jälkimmäisessä taas kognitiiviset oireet ovat aluksi korostuneita. Oireiston progrediodessa molempien kategorioiden välillä tulee enemmän yhtäläisyyksiä. Toinen tutkimusryhmä taas on jaotellut taudin oireiston neljään vaiheeseen.

Vaikka CTE on prosessi, joka etenee käynnistyttyään omalla painollaan, olen myös halunnut selvittää taudin mahdollisia hoitokeinoja. Niistä lupaavimmalta vaikuttaa ylipainehappihoito.

Avainsanat: krooninen traumaattinen enkefalopatia, aivovammat, neurodegeneratiiviset sairaudet.